

INFORMATOR

o pravima lica sa
invaliditetom u sportu

Jul, 2021.

SADRŽAJ

I PREDGOVOR

1.1 O PROJEKTU

1.2 CILJ INFORMATORA

II UVOD

2.1 MEĐUNARODNI DOKUMENTI

2.2 PRAVNI OKVIR CRNE GORE

III PRAVA LICA SA INVALIDITETOM U OBLASTI SPORTA

IV OSTVARIVANJE PRAVA U PRAKSI

V ZAKLJUČCI I PREPORUKE

I PREGOVOR

II UVOD

1.1 O PROJEKTU

Projekat „Naš potez“ realizuju NVO „Sjeverna zemlja“ iz Berana i NVO „Ekvivalent“ iz Podgorice, sredstvima Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava za 2020. godinu. Opšti cilj projekta je „Doprinijeti većem stepenu poštovanja ljudskih prava i promociji jednakosti lica sa invaliditetom“. Specifični ciljevi projekta su „Unaprijediti nivo znanja relevantnih državnih i lokalnih organa, NVO za zaštitu ljudskih prava OSI i opšte javnosti o potrebi uvažavanja prava lica sa invaliditetom u oblasti sporta“ i „Osnažiti lica sa invaliditetom da se bave sportskim aktivnostima radi unapređenja kvaliteta života, njihovog i života njihovih porodica“.

1.2 CILJ INFORMATORA

Cilj Informatora je da se kroz analizu međunarodnog i nacionalnog zakonodavnog okvira ukaže na barijere sa kojima se suočavaju osobe sa invaliditetom u oblasti sporta, te ukaže na mogućnosti korišćenja svih prava koja im u toj oblasti pripadaju.

Da bi ovaj Informator bio dostupan većem broju korisnika, elektronska verzija Informatora će biti distribuirana svim organizacijama koje se bave pravima osoba sa invaliditetom, a biće dostupna i za besplatno preuzimanje sa sajta NVO Sjeverna zemlja.

Bavljenje sportom, odnosno bilo kakvom fizičkom aktivnošću, jedan je od ključnih činilaca za postizanje i održavanje zdravlja. U nedostatku fizičke aktivnosti, javlja se povećanje tjelesne mase, ali i brojni zdravstveni problemi kao što su kardiovaskularna oboljenja i dijabetes, što sve utiče na kvalitet života, a dalje može imati za posljedicu rast tereta za zdravstveno osiguranje i ekonomiju. Kako bi se ostvarila zdravstveno-preventivna uloga sporta Svjetska zdravstvena organizacija je preporučila da je potrebno preduzeti mjere kako bi se zadovoljili neophodni standardi od najmanje trideset minuta umjerene telesne aktivnosti dnevno za odrasle i šezdeset minuta za djecu.

Prema Zakonu o sportu Crne Gore¹, sport predstavljaju svi oblici fizičke i mentalne aktivnosti koje, kroz neorganizovano ili organizovano učešće, imaju za cilj izražavanje ili poboljšavanje fizičke i mentalne spremnosti ili postizanje rezultata na takmičenjima svih nivoa. Takođe, prema istom Zakonu, sport je dostupan svima bez obzira na uzrast, fizičku sposobnost, invaliditet, nacionalnu ili etničku pripadnost, pripadnost rasi ili vjeroispovjesti, pol, jezik, društveno porijeklo, političko opredjeljenje, imovno stanje i drugo lično svojstvo.

Vukajlović² (2015) definiše sport kao slobodnu društvenu aktivnost koja je usmjerena na zadovoljavanje i razvoj psihofizičkih potreba pojedinca, a koja se realizuje kroz rekreativni i takmičarski sport. Da bi neku aktivnost mogli realizovati, potrebno je obezbijediti neophodne predušlove. Sport, odnosno fizička aktivnost uopšte, predstavljaju činioce koji pozitivno utiču na kvalitet života, zdravlje, mentalnu

1 <https://www.gov.me/dokumenta/4a750e7d-d940-43d2-8e77-01ac6485a750>

2 <http://svarog.nubl.org/wp-content/uploads/2014/12/Sport-i-osobe-sa-invaliditetom-u-kontekstu-lokalne-zajednice.pdf>

stabilnost, motivaciju i samopouzdanje. Stoga se njegove bio-psiho-socijalne refleksije mogu (i moraju) adekvatno tretirati i kada je u pitanju populacija stanovništva koja se određuje kao osobe sa invaliditetom (ibid).

Ciljevi bavljenja sportom kod osoba sa invaliditetom su isti kao i za osobe bez invaliditeta, s tim što kod osoba sa invaliditetom sport ima veliki terapijski potencijal, još značajniji zbog smanjene funkcionalnosti čula i/ili ekstremiteta. Kod osoba sa invaliditetom, dakle, potrebe za sportskim aktivnostima su još izraženije.

Osobe sa invaliditetom se često suočavaju sa preprekama da učestvuju u svim aspektima društva. Prepreke mogu biti fizičke ili se odnositi na informacije ili komunikacione tehnologije, a mogu poticati i iz društvenih stavova ili diskriminacije. Rezultat je da osobe sa invaliditetom često nemaju ravnopravni pristup društvenim uslugama, uključujući obrazovanje, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu, ali i sportske aktivnosti. Prepreke sa kojima se suočavaju osobe sa invaliditetom su štetne za društvo u cjelini, a inkluzija osoba sa invaliditetom i njihovo jednako tretiranje od strane društva predstavlja osnovu za ostvarivanje fundamentalnih prava.

U ovo dokumentu biće dat pregled međunarodnih konvencija, pravnog okvira države Crne Gore, postojećih mjera zaštite, kao i oblika ostvarivanja mjera zaštite za ostvarivanje prava na sportske aktivnosti.

Na kraju dokumenta biće dato mišljenje, zaključci i preporuke.

2.1 MEĐUNARODNI DOKUMENTI

KONVENCIJA UJEDINJENIH NACIJA O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM

Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom, koju je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih nacija 2006. godine, u Crnoj Gori ratifikovana je 22.jula 2019.³

Članom 5 ove Konvencije propisuje se *Ravnopravnost i nediskriminacija*. Shodno ovom članu:

1. Države potpisnice priznaju da su sve osobe jednake pred zakonom i imaju pravo na jednaku zaštitu pred zakonom i uživanje jednakih blagodeti zakona, bez ikakvih diskriminacija.
2. Države potpisnice zabranjuju bilo kakvu diskriminaciju po osnovu invalidnosti i garantuju svim osobama sa invaliditetom jednaku i efektivnu pravnu zaštitu od diskriminacije po bilo kom osnovu.
3. Da bi promovisali ravnopravnost i ukinuli diskriminaciju, države potpisnice će preduzeti sve odgovarajuće korake kako bi osigurali pružanje razumnih adaptacija.
4. Posebne mjere neophodne za postizanje i ubrzanje de fakto jednakosti osoba sa invaliditetom neće se smatrati diskriminacijom po osnovu invalidnosti shodno odredbama ove Konvencije.

Članom 9 Konvencije propisuje se načelo *Pristupačnosti*:

1. Da bi osobama sa invaliditetom omogućile da samostalno žive i u potpunosti učestvuju u svim aspektima života, države potpisnice preduzeće odgovarajuće mjere da osobama sa invaliditetom, na osnovu jednakosti sa drugima, osiguraju pristup izgrađenom okruženju, prevozu, informacijama i komunikacijama,

³ <https://www.gov.me/dokumenta/b3db3202-9de1-4b25-8cda-29dea4c97dbb>

uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije, kao i drugim uslugama i objektima namijenjenim javnosti, kako u urbanim tako i u ruralnim sredinama.

Ove mjere, koje će uključivati identifikaciju i uklanjanje prepreka i barijera pristupačnosti, između ostalog će se primjenjivati na: (a) Zgrade, puteve, prevoz i druge unutrašnje i spoljne objekte i postrojenja, uključujući škole, stambene objekte, medicinska zdanja i radna mesta; (b) Informacije, komunikacije i druge usluge, uključujući elektronske usluge i službe i servise za slučaj vanrednih situacija.

2. Države potpisnice će takođe preduzeti odgovarajuće mjere kako bi: (a) Razvile, podsticale i nadzirale primenu minimalnih standarda i smjernica za pristupačnost zgrada i usluga otvorenih za javnost, ili namijenjenih javnosti; (b) Osigurale da privatna lica i preduzetnici koji pružaju usluge i drže objekte otvorene za javnost, ili namijenjene javnosti, uzmu u obzir sve aspekte pristupačnosti za osobe sa invaliditetom; (c) Pružile trening i obuku o pitanjima pristupačnosti relevantnim za osobe sa invaliditetom svim relevantnim subjektima i akterima; (d) Obezbijedile natpise na Brajevom pismu i u lako čitljivom formatu u zgradama i drugim objektima otvorenim za javnost, ili namijenjenim javnosti; (e) Obezbijedile druge oblike žive asistencije i posrednika, uključujući vodiče, čitače i prevodioce na gestovni jezik kako bi olakšali pristup zgradama i drugim objektima otvorenim za javnost, ili namijenjenim javnosti; (f) Promovisale druge odgovarajuće oblike asistencije i podrške osobama sa invaliditetom kako bi im osigurale pristup informacijama; (g) Promovisale pristup za osobe sa invaliditetom novim komunikacijskim tehnologijama i sistemima, uključujući internet; (h) Promovisale dizajniranje, razvoj, proizvodnju i distribuciju pristupačnih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i sistema u ranoj fazi kako bi informatičko društvo postalo pristupačno po najnižoj cijeni.

Član 30. Konvencije propisuje *Učešće u kulturnom, sportskom životu, rekreaciji i slobodnim aktivnostima*

1. Države potpisnice priznaju pravo svih osoba sa invaliditetom da uzmu učešća u kulturnom životu na osnovama jednakosti sa drugima i preduzeće odgovarajuće mjere da osiguraju da osobe sa invaliditetom:

- (a) Uživaju pristup kulturnim materijalima u pristupačnim formatima;
- (b) Uživaju pristup televizijskim programima, filmovima, pozorišnim i drugim kulturnim aktivnostima u pristupačnim formatima;
- (c) Uživaju pristup mjestima gdje se odvijaju kulturna događanja ili pružaju kulturne usluge, poput pozorišta, muzeja, bioskopa, biblioteka i turističkih usluga i uživaju, u mjeri u kojoj je to moguće, pristup spomenicima i lokalitetima od nacionalne kulturne važnosti.

2. Države potpisnice će preduzeti odgovarajuće mjere kako bi omogućile osobama sa invaliditetom da razvijaju i koriste svoje kreativne, umjetničke i intelektualne potencijale, ne samo radi svoje dobrobiti, već i radi obogaćivanja čitavog društva.

3. Države potpisnice preduzeće sve odgovarajuće korake u skladu sa međunarodnim pravom kako bi osigurale da zakoni kojima se štiti intelektualna svojina ne predstavljaju nerazumnu ili diskriminatornu prepreku pristupu kulturnim materijalima za osobe sa invaliditetom.

4. Osobe sa invaliditetom imaju pravo, na osnovama jednakosti sa drugima, na priznavanje njihovog posebnog kulturnog i lingvističkog identiteta, uključujući gestovni jezik i kulturu gluhih, kao i na odgovarajuću podršku radi ostvarivanja ovog identiteta.

5. Da bi osobama sa invaliditetom omogućile učešće u rekreativnim, sportskim i aktivnostima u slobodno vreme na osnovama jednakosti sa drugima, države potpisnice preduzeće odgovarajuće mere kako bi:

- (a) Podstakle i promovisale učešće osoba sa invaliditetom u opštim sportskim aktivnostima na svim nivoima u najvećoj mogućoj mjeri;
- (b) Osigurale da osobe sa invaliditetom imaju mogućnost da organizuju, razvijaju i učestvuju u sportskim aktivnostima

specifičnim za osobe sa invaliditetom i u tom cilju podsticale dobijanje odgovarajućih uputstava, treninga i sredstava na osnovu jednakosti sa drugima;

- (c) Osigurale da osobe sa invaliditetom imaju pristup sportskim i objektima za rekreaciju i turizam;
- (d) Osigurale da deca sa invaliditetom imaju jednak pristup učešću u igri, rekreativnim, sportskim i aktivnostima u slobodno vreme, uključujući aktivnosti koje se odvijaju u sklopu obrazovnog sistema;
- (e) Osigurale da osobe sa invaliditetom imaju pristup uslugama onih koji se bave organizacijom sportskih, rekreativnih, turističkih i aktivnosti u slobodno vrijeme.

Član 33. propisuje Sprovođenje i nadzor nad sprovođenjem Konvencije na nacionalnom planu

1. Države potpisnice će, u skladu sa sistemom svoje unutrašnje organizacije, odrediti jedno ili više tijela u okviru vlade nadležno za pitanja u vezi primjene ove Konvencije, i razmotriće uspostavanje mehanizma koordinacije koji će olakšati određene akcije u različitim sektorima i na različitim nivoima.
2. Države potpisnice će, u skladu sa svojim zakonskim i administrativnim sistemom, na nivou države zadržati, ojačati, imenovati ili uspostaviti okvir, uključujući jedan ili više nezavisnih mehanizama kada je to primjereno, za promovisanje, zaštitu i nadgledanje sprovođenja odredi ove Konvencije. Prilikom imenovanja ili uspostavljanja tog mehanizma države potpisnice će uzeti u obzir načela koja se odnose na status i funkcionisanje nacionalnih ustanova za zaštitu i promovisanje ljudskih prava.
3. Civilno društvo, posebno osobe sa invaliditetom i organizacije koje ih predstavljaju,⁴ biće uključeni i u potpunosti će učestvovati u procesu nadgledanja.

Ovo nacionalno tijelo u Crnoj Gori u procesu je

⁴ <https://www.vijesti.me/vijesti/politika/441625/osnovan-savjet-za-brigu-o-osobama-sa-invaliditetom>

osnivanja, i planira se da bude Savjet osoba sa invaliditetom, u kome će učestvovati osobe sa invaliditetom i organizacije koje ih predstavljaju.

BIJELA KNJIGA O SPORTU

Crnogorski sport svoje razvojne planove prilagođava okviru koji nudi Evropska unija, dok Bijela knjiga o sportu predstavlja zbirku uputstava za sprovođenje legislative Evropske unije.

Bijela knjiga o sportu je inicijativa kojom se Evropska komisija po prvi put bavi pitanjima o sportu u Uniji na sveobuhvatan način. Njen cilj je da da strateške orijentacije o ulozi sporta u Evropi, da ohrabri debatu o pojedinačnim pitanjima, da unaprijedi vidljivost sprotu u kreiranju javnih politika Evropske unije, kao i da podigne nivo javne svijesti o potrebama i posebnostima ovog sektora. Inicijativa ima za cilj da ilustruje važnost pitanja kao što su usklađenost zakonodavstva o sportu u Evropskoj uniji, i, da da osnovu za dalji razvoj aktivnosti vezanih za razvoj sporta na nibou .

Deklaracija pojašnjava da sportske organizacije moraju da vrše svoju dužnost organizovanja i promovisanja sportova koji su predmet njihovog rada "sa dužnim poštovanjem prema nacionalnom i zakonodavstvu Zajednice." Istovremeno, deklaracija prepoznaje da "iako nema mnogo neposrednih ovlašćenja u ovoj oblasti i, Zajednica mora, u svojim aktivnost ima regulisanim različitim odredbama Ugovora, da uzme u obzir društvene, obrazovne i kulturne funkcije koje su urođene u sportu i čine ga posebnim, sa ciljem da se poštuju i gaje etički kodeks i solidarnost koji su ključni za očuvanje njene socijalne uloge.

U Bijeloj knjizi naglašava se da "sport značajno doprinosi ekonomskoj i društvenoj koheziji kao i bolje integrisanim društvima, ali da se u obzir mora uzeti i posebna uloga sporta kod mladih, osoba sa invaliditetom i ljudi neprivilogovanog porijekla... Sport promoviše zajednički osjećaj pripadnosti i učešća, te ...komisija vjeruje da se potencijal sporta kao instrumenta socijalne inkluzije, može bolje iskoristiti u politikama, aktivnostima i programima Evropske unije i njenih država članica. Ovo podrazumijeva doprinos sporta

stvaranju novih radnih mjesta i ekonomskom rastu i revitalizaciji, naroči to socijalnoj koheziji i socijalnoj inkluziji ranjivih grupa. Otvorena metoda koordinacije o društvenoj zaštiti i socijalnoj inkluziji nastaviće da obuhvata sport kao instrument i indikator. Studije, seminari, konferencije, predlozi politika i akcioni planovi obuhvatiće dostupnost sporta i/i li pripadnost društvenim sportskim strukturama kao ključni element za analizu socijalne isključenosti.

Komisija takođe podstiče države članice i sportske organizacije da prilagode sportsku infrastrukturu uzimajući u obzir potrebe osoba sa invaliditetom. Države članice i lokalne vlasti bi trebalo da se pobrinu da su mjesta za bavljenje sportom kao i prateći smještaj dostupni osobama sa posebnim potrebama a da škole obezbijede dostupnost sporta svim učenicima, a naročito djeci sa posebnim potrebama. Promovisaće se osposobljavanje nadzornika, volontera i osoblja klubova i organizacija domaćina u svrhu dočekivanja osoba sa invaliditetom. U konsultacijama sa sportskim akterima, Komisija će se posebno pobrinuti da održi dijalog sa predstavnicima sportista sa posebnim potrebama.

EVROPSKA SPORTSKA POVELJA⁵

Shodno Evropskoj sportskoj povelji, vlade će, u cilju promocije sporta kao značajnog činioca ljudskog razvoja, preduzeti neophodne korake radi primjene odredaba ove povelje u skladu sa principima iz Kodeksa sportske etike, radi:

1. omogućavanja svakom pojedincu da učestvuje u sportu, a posebno:
  - a. kako bi svim mladim ljudima obezbijedile mogućnost fizičkog obrazovanja, obučavanja i šanse da staknu osnovne sportske veštine,
  - b. radi osiguravanja svakome mogućnosti da se bavi sportom i fizičkom rekreacijom u bezbjednoj i zdravoj okolini, i, u saradnji sa odgovarajućim sportskim organizacijama,
  - c. radi obezbjeđivanja da svako ko želi i može dobije šansu da poboljša svoje sportske rezultate i dosegne sopstvene granice i/ili dospije do javno priznatog nivoa savršenosti.

PRINCIPI POLITIKE SPORTA ZA SVE (Definisani na Konferenciji evropskih ministara sporta, održanoj u Briselu (1975), pod naslovom «Evropska povelja o sportu za sve» glase:

1. Svako ima pravo da se bavi sportom.
2. Sport se podstiče kao važan činilac ljudskog razvoja i daje mu se odgovarajuća podrška iz javnih fondova.
3. Sport je, kao činilac društveno-kulturnog razvoja, povezan na lokalnim, regionalnim i nacionalnim nivoima sa ostalim područjima političkog odlučivanja i planiranja, kao što su obrazovanje, zdravlje, javne službe, gradsko i seosko planiranje, očuvanje vrijednosti, umjetnost i razonoda.

2.2 PRAVNI OKVIR CRNE GORE

USTAV CRNE GORE

Osim što garantuje ravnopravnost i bezbjednost svih građana, Ustav Crne Gore članom 68 garantuje posebnu zaštitu lica sa invaliditetom

ZAKON O ZABRANI DISKRIMINACIJE⁶

Članom 2 Zakona o zabrani diskriminacije zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Shodno ovom članu, diskriminacija je svako pravno ili faktičko pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, promjeni pola, rodnom identitetu, seksualnoj

⁶ <https://www.paragraf.me/propisi-crnegore/za-kon-o-zabrani-diskriminacije.html>

orijentaciji i/ili interseksualnim karakteristikama, zdravstvenom stanju, **invaliditetu**, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

Neposredna diskriminacija postoji ako se aktom, radnjom ili nečinjenjem lice ili grupa lica, u istoj ili sličnoj situaciji, dovode ili su dovedeni, odnosno mogu biti dovedeni u nejednak položaj u odnosu na drugo lice ili grupu lica po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.

Posredna diskriminacija postoji ako prividno neutralna odredba zakona, drugog propisa ili drugog akta, kriterijum ili praksa dovodi ili bi mogla dovesti lice ili grupu lica u nejednak položaj u odnosu na druga lica ili grupu lica, po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana, osim ako je ta odredba, kriterijum ili praksa objektivno i razumno opravdana zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.

Diskriminacijom se smatra i podsticanje, pomaganje, davanje instrukcija, kao i najavljena namjera da se određeno lice ili grupa lica diskriminišu po nekom od osnova iz stava 2 ovog člana.

Shodno članu 4 istog zakona, niko ne može da trpi štetne posljedice zbog prijavljivanja slučaja diskriminacije, davanja iskaza pred nadležnim organom ili nuđenja dokaza u postupku u kojem se ispituje slučaj diskriminacije.

Lica su zaštićena od bilo kojeg štetnog postupanja ili posljedice kao reakcije na prijavu ili postupak koji se vodi zbog kršenja načela nediskriminacije.

Shodno članu 6 istog zakona, pristanak lica na diskriminaciju ne oslobađa odgovornosti lice koje vrši diskriminaciju, daje instrukcije ili podstiče na vršenje diskriminacije.

Članom 10, ograničavanje ili onemogućavanje korišćenja objekata i površina u javnoj upotrebi licu ili grupi lica... smatra se diskriminacijom.

Pravo na korišćenje objekata i površina u javnoj upotrebi može biti ograničeno samo u skladu sa zakonom.

Shodno članu 18, nedostupnost prilaza objektima

i površinama u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom, odnosno onemogućavanje, ograničavanje ili otežavanje korišćenja navedenih objekata, na način koji nije nesrazmjeran teret za pravno ili fizičko lice koje je dužno da to omogući, smatra se diskriminacijom u smislu člana 2 ovog zakona.

Diskriminacija lica sa invaliditetom postoji i u slučaju kad nijesu preduzete posebne mjere za otklanjanje ograničenja, odnosno nejednakog položaja u kojem se ta lica nalaze.

ZAKON O ZABRANI DISKRIMINACIJE LICA SA INVALIDITETOM⁷

Ovim zakonom uređuje se zabrana i zaštita od diskriminacije lica sa invaliditetom, kao i promocija jednakosti tih lica sa drugim licima.

Članom 2 Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, zabranjena je diskriminacija lica sa invaliditetom i grupe lica sa invaliditetom po bilo kom osnovu, kao i svaki oblik diskriminacije po osnovu invaliditeta, u javnom i privatnom sektoru. Lice sa invaliditetom je lice koje ima dugoročno fizičko, mentalno, intelektualno ili senzorno oštećenje, koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati puno i efektivno učešće tog lica u društvu na osnovu jednakosti sa drugima.

Grupa lica sa invaliditetom predstavlja više lica sa invaliditetom koji su u istoj situaciji, istovremeno izloženi diskriminaciji od strane istog lica, kao i više lica sa invaliditetom izloženi istom obliku diskriminacije od strane istog lica u različitim situacijama.

Ovaj zakon se zasniva na sljedećim načelima:

1. poštovanje ljudskih prava i dostojanstvo;
2. ostvarivanje prava na donošenje sopstvenih odluka i samostalnost;
3. puno i efektivno učešće i uključenost u sve oblasti društvenog života;

⁷ <http://www.skolskiportal.edu.me/Inkluzivno%20obrazovanje/Zakon%20o%20zabrani%20diskriminacije%20lica%20sa%20invaliditetom.pdf>

4. uključivanje u sve procese u kojima se odlučuje o njegovim pravima i obavezama;
5. jednakost u ostvarivanju prava i obaveza sa drugim licima; i
6. poštovanje i uvažavanje različitosti u svim oblastima života.

Diskriminacija po osnovu invaliditeta je svako pravno ili faktičko, neposredno ili posredno, namjerno ili nenamjerno pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica sa invaliditetom u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na lice sa invaliditetom, zbog kojeg se licu sa invaliditetom otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava i sloboda u političkom, obrazovnom, ekonomskom, socijalnom, kulturnom, sportskom, građanskom i drugim oblastima javnog i privatnog života.

Diskriminacijom po osnovu invaliditeta smatra se i pozivanje, pomaganje, podsticanje ili podstrekavanje, davanje instrukcija, uznemiravanje, kao i najavljena mogućnost da određeno lice ili grupa lica sa invaliditetom budu izloženi diskriminaciji.

Shodno ovom zakonu, državni organi, organi državne uprave, organi jedinica lokalne samouprave, javna preduzeća i druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i druga pravna i fizička lica, u okviru svojih nadležnosti i ovlašćenja, dužni su da donose, odnosno uvode i sprovode propise i posebne mjere, koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite lica sa invaliditetom, koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju u odnosu na druga lica. Propisi i posebne mjere se donose, odnosno preduzimaju u oblasti: uređenja prostora i izgradnje objekata, informisanja, saobraćaja, vaspitanja i obrazovanja, zapošljavanja, rada, zdravlja, socijalne zaštite, kulture, javnog i političkog djelovanja, kao i u drugim oblastima društvenog života u kojima postoje razlozi za njihovo donošenje, odnosno uvođenje u smislu stava 1 ovog člana.

Kao i shodno Zakonu o zaštiti od diskriminacije,

neobezbjeđivanje uslova za nesmetan pristup, kretanje, boravak i rad u objektima u javnoj upotrebi i u prostorima i površinama javne namjenelice ili grupi lica sa invaliditetom u skladu sa propisima kojima se propisuje uređenje prostora i izgradnja objekata, smatra se diskriminacijom po osnovu invaliditeta.

Diskriminacijom po osnovu invaliditeta u oblasti sporta, rekreacije i aktivnosti u slobodno vrijeme smatra se:

1. onemogućavanje, ograničavanje ili otežavanje učešća u sportskim i rekreativnim aktivnostima, kao i drugim aktivnostima u slobodno vrijeme licu ili grupi lica sa invaliditetom;
2. nesprovođenje propisa i nepreduzimanje posebnih mjera, kojima se obezbjeđuje dostupnost sportskih i rekreativnih aktivnosti, kao i aktivnosti u slobodno vrijeme licu ili grupi lica sa invaliditetom; i
3. nesprovođenje propisa i nepreduzimanje posebnih mjera kojima se obezbjeđuje dostupnost uslova za učešće u igri djetetu ili grupi djece sa invaliditetom, kao i uskraćivanje i ograničavanje tog prava, osim ako bi učešće u ovim aktivnostima ugrozilo život ili zdravlje djeteta sa invaliditetom ili drugog lica

ZAKON O SPORTU⁸

Članom 4 Zakona o sportu, predviđa se da je sport dostupan svima, bez obzira na uzrast, fizičku sposobnost, invalidnost, pol, rasu, jezik, vjeru, nacionalnu pripadnost, društveno porijeklo, političko opredjeljenje, imovno stanje i drugo lično svojstvo.

Članom 11 istoga zakona propisano je da javni interes u sportu predstavlja:

1. podsticanje razvoja sporta, posebno kod djece i mladih;

⁸ <http://www.skolskiportal.edu.me/Inkluzivno%20obrazovanje/Zakon%20o%20zabrani%20diskriminacije%20lica%20sa%20invaliditetom.pdf>

2. stvaranje uslova za izgradnju i održavanje sportskih objekata;
3. podsticanje djelovanja COK-a i nacionalnih sportskih saveza;
4. obezbjeđivanje uslova za trening i takmičenje sportista, sportsko-rekreativne aktivnosti djece, mladih i građana, kao i drugih sportskih aktivnosti koje su u funkciji unaprjeđivanja psihofizičkih sposobnosti građana i prevencije sociopatoloških pojava kod djece i mladih;
5. obezbjeđivanje uslova za sprovođenje međunarodnih takmičenja, posebno reprezentativnog nivoa;
6. vođenje posebne brige o vrhunskim i kategorisanim sportistima;
7. **podsticanje sportske aktivnosti lica sa invaliditetom;**
8. stvaranje uslova za sprovođenje vannastavnih sportskih aktivnosti učenika i studenata;
9. podsticanje istraživačko-razvojnog, vaspitno-obrazovnog i stručnog rada u sportu;
10. druge organizovane i stručno vođene sportske aktivnosti i djelatnosti.

Članom 55 propisano je da... radi zadovoljavanja potreba za očuvanjem, održavanjem, poboljšanjem i unaprjeđenjem psihofizičkih sposobnosti i zdravlja ljudi, kao i osmišljavanja slobodnog vremena, vježbanjem i bavljenjem sportskim aktivnostima, najmanje jedno pravno lice ili najmanje pet fizičkih lica mogu osnovati sportsko rekreativni klub (društvo). Najmanje tri sportsko rekreativna kluba (društva) mogu u opštini osnovati opštinski savez sportske rekreacije, odnosno opštinski savez sporta za sve. Najmanje tri opštinska saveza sportske rekreacije, odnosno pet sportsko rekreativnih klubova (društava) iz najmanje tri opštine mogu u Crnoj Gori osnovati Nacionalni savez sportske rekreacije, odnosno Nacionalni savez sporta za sve. U Crnoj Gori, za isti sport, može se osnovati samo jedan Nacionalni savez sportske rekreacije, odnosno Nacionalni savez sporta za sve.

Članom 56 propisano je da se za sportsku rekreaciju i sportska takmičenja lica sa invaliditetom mogu osnovati sportske organizacije

lica sa invaliditetom. Sportske organizacije mogu se udruživati po sportovima i po kategorijama invaliditeta, koje priznaje Međunarodni paraolimpijski komitet. Sportske organizacije lica sa invaliditetom mogu osnovati Paraolimpijski komitet Crne Gore. Na osnivanje, organizaciju i način rada Paraolimpijskog komiteta Crne Gore shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na COK. U praksi, sportske organizacije osoba sa invaliditetom ne formiraju sportske saveze zbog nedovoljne baze članova, već su sve članice Paraolimpijskog komiteta.

Shodno članu 76, sportski objekti su uređene i opremljene površine i građevinski objekti namijenjeni obavljanju sportskih aktivnosti i djelatnosti. Sportski objekat, pored prostora namijenjenog sportskim aktivnostima, ima i prateći prostor (sanitarni, garderobni, spremišni, gledališni i dr.) i ugrađenu opremu (građevinsku i sportsku). Sportski objekti moraju biti pristupačni licima sa invaliditetom.

Shodno članu 78, vlasnik, odnosno korisnik sportskog objekta dužan je da:

1. objekat koristi u skladu sa propisima i njegovim namjenama;
2. objekat održava u tehnički ispravnom stanju i da obezbijedi odgovarajuće sanitarno-higijenske uslove;
3. preduzme mjere koje omogućavaju prevenciju rizika nastanka štete za korisnike i treća lica i kojima se na povećane rizike utiče.

Pri izgradnji, rekonstrukciji i održavanju sportskog objekta, po pravilu, primjenjuju se pravila međunarodnih sportskih saveza.

Članom 87 propisano je da sportski subjekti mogu sticati sredstva i ostvarivati prihod radi finansiranja sportske djelatnosti od: članarine-kotizacije, donacije i poklona, priloga, subvencija, nasljeđa, kamata na uloge, zakupnine, dividende, fondova, usluge, sponzorstva i drugih marketinških aktivnosti, TV prava, prihoda od igara na sreću i sredstava koja Crna Gora i opština opredijele kao pomoć u obavljanju sportske djelatnosti, u skladu sa zakonom. Godišnjim planom ostvarivanja Nacionalnog programa

utvrđuju se potrebe u sportu i za njihovo ostvarivanje obezbjeđuju finansijska sredstva iz budžeta. Raspodjelu sredstava sportskim subjektima ovog člana vrši Uprava, na osnovu javnog konkursa. Izuzetno, sportskom klubu ili sportskom savezu za međunarodna takmičenja mogu se opredijeliti dodatna sredstva iz budžeta. Odluku o dodjeli sredstava idonosi ministar nadležan za sport. Uslovi, način, postupak i kriterijume za dodjelu sredstava i kontrolu nad realizacijom programa bliže se utvrđuju propisom Ministarstva, odnosno opštine. U Crnoj Gori sprovodi se afirmativna akcija u smislu da država izdvaja posebna sredstva za Paraolimpijski komitet koja su predviđena budžetom, a takođe su državne firme često sponzori sportskih organizacija lica sa invaliditetom⁹.

Članom 76 propisano je da se perspektivnom sportisti može dodijeliti stipendija u iznosu do najviše 50% prosječne mjesečne neto zarade u Crnoj Gori za godinu koja prethodi godini u kojoj se vrši isplata stipendije, u trajanju od jedne godine od dana utvrđivanja statusa perspektivni sportista.

Zahtjev za dodjelu stipendije i rješenje o utvrđivanju statusa perspektivni sportista podnosi Ministarstvu.

U praksi, Paraolimpijski komitet stipendira perspektivne sportiste sa invaliditetom¹⁰.

9 Detaljnije obrazloženo u poglavlju *Ostvarivanje prava u praksi*.

10 <https://www.pokcg.org/index.php/sportisti>

III PRAVA LICA SA INVALIDITETOM U OBLASTI SPORTA

PREGLED OSNOVNIH PRAVA SHODNO ZAKONSKIM OKVIRIMA

Analizom međunarodnih i nacionalnih pravnih rješenja vezanih za tematiku, izdvaja se nekoliko prava osoba sa invaliditetom u oblasti sporta:

3.1.1. Pravo na učestvovanje - definisano je članovima 55 i 56 Zakona o sportu kao i članovima 38 i 34.

3.1.2 Pravo na organizovanje, ogleda se i u članu 44 Zakona o sportu koji se odnosi na Paraolimpijski komitet

3.1.3 Pravo na dostupnost sportskih terena – članovi 76 i 78 Zakona o sportu

3.1.4 Pravo na zaštitu od diskriminacije – članovi 2, 4, 6, 10, 18 Zakona o zaštiti od diskriminacije

3.1.5 Pravo na zaštitu od diskriminacije osoba sa invaliditetom – članovi 2 i 27 Zakona o zaštiti od diskriminacije osoba sa invaliditetom.

ZAŠTITA PRAVA PUTEM PRITUŽBE ZAŠTITNIKULJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Ombudsman) je nezavisna i samostalna institucija, čiji je zadatak da preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja kao i mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije¹¹.

11 https://www.ombudsman.co.me/O_instituciji.html

Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) nadležan/na je da:

1. postupa po pritužbama zbog diskriminatorskog postupanja organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, i preduzima mjere i radnje za otklanjanje diskriminacije i zaštitu prava diskriminisanog lica, ako nije pokrenut sudski postupak;
2. podnosiocu/teljki pritužbe koji/a smatra da je diskriminisan/a od strane organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica daje potrebna obavještenja o njegovim/njenim pravima i obavezama, kao i mogućnostima sudske i druge zaštite;
3. sprovodi postupak mirenja lica koje smatra da je diskriminirano, uz njegov pristanak, i organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica, na koje se odnosi pritužba zbog diskriminacije;
4. pokrene postupak za zaštitu od diskriminacije pred sudom ili se u tom postupku pojavi kao umješač/ica kad stranka učini vjerovatnim, a Zaštitnik/ca procijeni da je postupanjem tuženog izvršena diskriminacija po istom osnovu prema grupi lica sa istim ličnim svojstvima ili bi posljedice nejednakog postupanja bile takve prirode da mogu prouzrokovati sistemske povrede načela zabrane diskriminacije, a naročito tešku povredu dostojanstva ličnosti, ili bi se lice koje traži zaštitu od diskriminacije moglo na drugi način dovesti u naročito nepovoljan položaj po nekom od osnova iz člana 2 stav 2 ovog zakona;
5. upozorava javnost na pojavu težih oblika diskriminacije;
6. vodi posebnu evidenciju o podnijetim pritužbama u vezi sa diskriminacijom;
7. prikuplja i analizira podatke o slučajevima diskriminacije;
8. preduzima aktivnosti radi promocije jednakosti;
9. podnosi Skupštini Crne Gore, u okviru godišnjeg izvještaja, poseban dio izvještaja o sprovedenim aktivnostima na zaštiti od diskriminacije i promociji jednakosti;
10. vrši i druge poslove u vezi zaštite od diskriminacije propisane posebnim zakonom kojim se uređuju nadležnost, ovlašćenja, način

rada i postupanje Zaštitnika/ce.

Shodno članu 22, svako ko smatra da je diskriminisan aktom, radnjom ili nepostupanjem organa i drugih pravnih i fizičkih lica, može se obratiti pritužbom Zaštitniku/ci.

Pritužbu Zaštitniku/ci mogu podnijeti i organizacije ili pojedinci/ke koji/e se bave zaštitom ljudskih prava, uz saglasnost diskriminisanog lica ili grupe lica.

Pritužba treba da bude napisana čitko i da sadrži:

- naziv organa na čiji se rad odnosi;
- opis povrede ljudskih prava i sloboda;
- činjenice i dokaze koji potkrepljuju pritužbu;
- podatke o tome koja su pravna sredstva iskorišćena;
- ime i adresu podnosioca;
- naznaku o tome da li ste saglasni da se Vaše ime otkrije u postupku, odnosno javnosti.

Ukoliko se pritužba podnosi preko punomoćnika, potrebno je priložiti odgovarajuće ovjereno punomoćje odnosno ovlašćenje¹². Pritužba može biti usmeno data na zapisnik, što je važno za osobe sa invaliditetom. Takođe je važno naglasiti da se radi o povjerljivom postupku, u kome se ne otkrivaju imena, te da osoba mora saradivati sa Zaštitnikom u toku postupka. Kada je pokrenut sudski postupak za diskriminaciju, Zaštitnik prestaje da djeluje, ali svakako je dobro prethodno pokrenuti postupak kako bi se dobilo mišljenje Zaštitnika.

SUDSKA ZAŠTITA

Shodno članu 24 Zakona o zaštiti od diskriminacije, svako ko smatra da je povrijeđen diskriminatorским postupanjem organa, privrednog društva, drugog pravnog lica, preduzetnika i fizičkog lica ima pravo na zaštitu pred sudom, u skladu sa zakonom.

Postupak se pokreće tužbom pred nadležnim sudom.

Na postupak se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje parnični postupak.

Postupak je hitan.

U sporu za zaštitu od diskriminacije revizija je uvijek dozvoljena.

Shodno istom zakonu, tužbom može se tražiti i:

1. utvrđenje da je tuženi/a diskriminatorски postupao/la prema tužiocu/teljki;
2. zabrana vršenja radnje od koje prijeti diskriminacija, odnosno zabrana ponavljanja radnje diskriminacije;
  - 2a) uklanjanje posljedica diskriminatorskog postupanja;
  - naknada štete, u skladu sa zakonom;
  - objavljivanje presude kojom je utvrđena diskriminacija na trošak tuženog/e u medijima.

Tužba se može podnijeti u roku od godinu dana od dana saznanja za učinjenu diskriminaciju, a najkasnije u roku od tri godine od dana učinjene diskriminacije.

Ukoliko tužilac/teljka učini vjerovatnim da je tuženi/a izvršio/la akt diskriminacije, teret dokazivanja da usljed tog akta nije došlo do povrede jednakosti u pravima i pred zakonom prelazi na tuženog/u.

Pravilo o teretu dokazivanja iz stava 1 ovog člana primjenjuje se i u postupanju za zaštitu od diskriminacije kod Zaštitnika/ce.

Tužbu, u ime diskriminisanog lica ili grupe lica, mogu podnijeti i organizacije ili pojedinci/ke koji/e se bave zaštitom ljudskih prava.

Tužba se može podnijeti samo uz pisani pristanak diskriminisanog lica ili grupe lica.

Tužbu može podnijeti i lice koje se, u namjeri da neposredno provjeri primjenu pravila o zabrani diskriminacije, na bilo koji način predstavi, odnosno stavi u poziciju lica koje može biti diskriminirano.

Podnosilac/teljka tužbe koji/a je podnio/la i pritužbu Zaštitniku/ci dužan/na je da pisanim putem obavijesti Zaštitnika/cu o pokretanju sudskog postupka.

INSPEKCIJSKI NADZOR

Inspekcijski nadzor u odnosu na diskriminaciju u oblasti rada i zapošljavanja, zaštite na radu, zdravstvene zaštite, obrazovanja, građevinarstva, saobraćaja, turizma i u drugim oblastima vrše **inspekcije** nadležne za te oblasti, u skladu sa zakonom.

Član 28 stav 1 Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom:

“Inspekcijski nadzor u odnosu na diskriminaciju po osnovu invaliditeta, kao i diskriminaciju lica ili grupe lica sa invaliditetom po bilo kom osnovu, u oblasti rada i zapošljavanja, zaštite na radu, zdravstvene i socijalne zaštite, obrazovanja, građevinarstva, saobraćaja, turizma i u drugim oblastima vrše inspekcije nadležne za te oblasti, u skladu sa zakonom.”

Član 32 Zakona o zabrani diskriminacije:

“Inspekcijski nadzor u odnosu na diskriminaciju u oblasti rada i zapošljavanja, zaštite na radu, zdravstvene zaštite, obrazovanja, građevinarstva, saobraćaja, turizma i u drugim oblastima vrše inspekcije nadležne za te oblasti, u skladu sa zakonom.”

U praksi ovo znači da su svi inspektori dužni da vode računa o zaštiti od diskriminacije, svaki u svojoj oblasti.

Kad se u postupku inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, pored ovlašćenja propisanih zakonom, inspektor/ka je ovlašćen/a da na zahtjev lica koje smatra da je diskriminirano, a koje je pokrenulo postupak za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda, privremeno odloži izvršenje rješenja, drugog akta ili radnje subjekta nadzora, do donošenja pravosnažne odluke suda.

Zahtjev se može podnijeti u roku od osam dana od dana pokretanja postupka za zaštitu od diskriminacije kod nadležnog suda.

O zahtjevu inspektor/ka je dužan/a da odluči u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva.

Članom 129 Zakona o sportu, propisano je da inspekcijski nadzor u oblasti sporta vrši:

1. inspektor nadležan za oblast sporta (u daljem tekstu: inspektor za sport);

2. inspektor nadležan za oblast zdravlja u dijelu utvrđivanja zdravstvene sposobnosti sportista i ispunjavanja uslova za obavljanje djelatnosti od strane zavoda, i prisustva sanitetskog vozila sa medicinskom ekipom na sportskim priredbama;
3. inspektor nadležan za rad u odnosu na radne odnose fizičkih lica u sportu i zaposlenih u sportskim organizacijama;
4. inspektor nadležan za poreze u odnosu na izvršavanje poreskih obaveza sportskih subjekata;
5. inspektor nadležan za građevinarstvo u odnosu na sportske objekte.

Članom 132 propisane su novčane kazne za prekršaje, te definisani prekršaji, s tim što se ne precizira u ovom dijelu zakona kazna propisana za nedostupnost sportskog objekta.

Članom 29 st. 12 Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom propisuje se da će se novčanom kaznom od 10.000 eura do 20.000 eura kazniti za prekršaj pravno lice, ako onemogući, ograniči ili oteža učešće u sportskim i rekreativnim aktivnostima, kao i drugim aktivnostima u slobodno vrijeme licu ili grupi lica sa invaliditetom (član 27stav 1 tačka 1);

Članom 31 propisuje se da se prekršaje iz ovog zakona može samostalno ili uz novčanu kaznu ili mjeru upozorenja, izreći jedna ili više zaštitnih mjera:

1. oduzimanje predmeta;
2. zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti; i
3. javno objavljivanje odluke.

Zaštitna mjera oduzimanja predmeta obavezno se izriče kada je prekršaj izvršen korišćenjem predmeta koji se oduzima, odnosno kada je predmet bio namijenjen izvršenju prekršaja ili je predmet koji se oduzima nastao zbog izvršenja prekršaja. Zaštitna mjera zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti može se primijeniti u trajanju koje ne može biti kraće od 60 dana niti duže od šest mjeseci. Zaštitna mjera javnog

objavljivanja odluke izvršava se na način što se odluka objavljuje u javnim medijima dostupnim na cijeloj teritoriji Crne Gore.

IV OSTVARIVANJE PRAVA U PRAKSI

Evidentno je da je u Crnoj Gori prisutna afirmativna akcija i da se u skladu sa međunarodnim standardima sprovodi podsticanje osoba sa invaliditetom na bavljenje sportom.

Država izdvaja sredstva namijenjena Paraolimpijskom komitetu. Na primjer, u cilju unapređenja i promocije razvoja sporta osoba sa invaliditetom Ministarstvo sporta i mladih je 16. januara 2020. godine raspisalo Javni konkurs br. 01-105-614/20-20 za sufinansiranje programa sportskih organizacija u 2020. godini iz Budžeta Crne Gore. Odlukom br. 01-105-614/20-20-4. Paraolimpijskom komitetu Crne Gore opredijeljeno je 195.000,00 eura za sufinansiranje redovnog godišnjeg programa. Navedeni iznos je zbog rebalansa budžeta umanjen za 10%. (Izveštaj osprovođenju Plana realizacije Strategije razvoja sporta u Crnoj Gori za period 2018-2021. godina, za 2020. godinu.)

Takođe, državne firme često su sponzori sportskih organizacija osoba sa invaliditetom.

Koliko je nama poznato, nisu rađena istraživanja koja bi na sveobuhvatan način analizirala dostupnost sportskih objekata licima sa invaliditetom, što je veoma značajno pitanje. Naime, osobe sa invaliditetom se često same organizuju za bavljenje sportom u dostupnim sportskim objektima kao što je Resursni centar u Podgorici, a osobe sa oštećenjem vida su adaptirale salu u jednoj osnovnoj školi u Nikšiću kako bi se bavile goalballom.

Nije nam poznato da li su korišćeni mehanizmi zaštite prava osoba sa invaliditetom u oblasti sporta, te kako su ovi postupci okončani.

V ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Na osnovu analize zakonskih rješenja i prakse može se zaključiti:

- Da država ulaže značajna finansijske sredstva u podsticanje osoba sa invaliditetom za bavljenje sportom, kroz finansiranje Paraolimpijskog komiteta koji dalje stipendira sportiste sa invaliditetom, te da se ovo pitanje sistemski rješava kroz budžet,
- Da su prava osoba sa invaliditetom na bavljenje sportom definisana kroz pravo na stipendije, pravo na učestvovanje, pravo na zaštitu od diskriminacije, pravo na zaštitu od diskriminacije kao osoba sa invaliditetom, te pravo na dostupnost sportskih objekata,
- Da su definisani oblici zaštite prava kroz pritužbe Zaštitniku ljudskih prava, inspeksijski nadzor i sudske postupke, te da su kroz zakonska rješenja definisane prekršajne kazne za diskriminaciju osoba sa invaliditetom u oblasti sporta.
- Da je u toku formiranje Savjeta za prava osoba sa invaliditetom u skladu sa Konvencijom o zaštiti prava osoba sa invaliditetom,

Shodno navedenom, potrebno je:

- Istražiti dostupnost sportskih objekata osobama sa invaliditetom, koje se još uvijek samoorganizuju za bavljenje sportom i rekreacijom u zasebnim sportskim objektima,
- Preciznije u Zakonu o sportu definisati kažnjavanje subjekata koji ne učine dostupnim sportske objekte osobama sa invaliditetom,
- Istražiti da li su korišćeni mehanizmi zaštite prava osoba sa invaliditetom u oblasti sporta, i na koji način su postupci okončani.

Ovaj Informator nastao je uz finansijsku podršku Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, sredstvima za 2020. godinu.

Sadržaj Informatora je isključiva odgovornost NVO „Sjeverna zemlja“ iz Berana i ne odražava nužno stavove Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava.

Ministarstvo pravde, ljudskih
i manjinskih prava